

jellegű dolgozatában a polgári származású és a XVI. században esztergomi kánokai stallumot, majd címzetes püspöki méltóságot szerző Cserödy János életútját, családi kapcsolatrendszerét ismerteti. Lőkös Péter a XVII. századi erdélyi szász történetíró, Mathias Miles törökábrázolását vizsgálja. Kovács Eszter dolgozatában két cseh szerző gondolatait ismerteti a törökök elleni keresztény összefogás szükségességéről. Ekler Péter a bártfai születésű humanista, Georg Henisch filológiai munkásságát tekinti át, és közli az általa kiadott klasszikus görög és latin szerzők műveinek jegyzékét. Berkes Katalin Heliodóros regényének, a magyar fordításban Sorsüldözött szerelmeseknek nevezett Aithiopika XVI. századi latin fordításait veszi számba, köztük Enyedi György kéziratban maradt szövegét. Kertész Balázs a XV. századi Andreas Pannonius műveiben található Petrarca-idézetekeket vizsgálja írásában.

A tanulmányok közös vonása – említeni is szinte fölösleges – a magas szakmai színvonal, illetve a legfrissebb kutatási eredmények közlése. A Festschrittek közös jellemzője, hogy nemcsak az ünnepelt személy révén, de önmaguk jogán is szakterületük kiemelkedő corpusai, hosszú évekig, évtizedekig jelentenek hivatkozási és viszonyítási alapot a diszciplína művelői számára. Biztosan állítható, hogy a P. Vásárhelyi Judit tiszteletére kiadott kötetnek is ez lesz a sorsa.

(„...mint az gyümölcsöz és termett szőlőveszszöc...” Tanulmányok P. Vásárhelyi Judit tiszteletére. Szerk. Stemler Ágnes, Varga Bernadett. Budapest, Országos Széchényi Könyvtár-Balassi Kiadó, 2010. 383 p.)

Pogány György

Szentesi antológia

„Az ember nem a jelen pillantat, nem a pillantati szükség rabja; értelmi eszméletekre lévén alkotva, nem veszi el a múltat szem elől; s ezáltal mind a jelennek több díszet szerezhethet, mind a jövőre kiszámított hatással tud munkálni.”

(Kölcsey Ferenc)

Ha az ember utazóként jár-kei az országban, könnyen megérinti egy-egy város hangulata akkor is, ha mit sem tud annak történeti múltjáról. Hiszen valamennyi helységnek kisugárzása, miliője, sajátos karaktere, ha tetszik „személyisége” van, és ez hatással van az odalátogatóra. Egy város szellemi arculatát az ott élőknek a szűkebb pátriájukhoz való viszonya is meghatározza. Így van ez Szentes esetében is, és a recenzens csak azt ajánlhatja az olvasóknak, ha ez idáig még nem tették meg akkor előbb vagy utóbb keressék fel ezt a kedves és a maga nemében páratlanul szép kis alföldi várost, amelynek történeti és kulturális életének fennmaradásáról kitűnő helytörténészei gondoskodnak.

A Csongrád megyei Szentest egy 1332-ből származó oklevél templomos falunak nevezi, ekkortól tehát a település már folyamatosan lakottnak számít. A város 1878-ban Csongrád vármegye székhelye lett, ennek következményeként felgyorsult a városiasodás folyamata. Megjelentek a helyi kiadású lapok, „*az egyik legjelentősebb az 1872-től évtizedeken át megjelenő Szentesi Lap, melyet szókimondásáról, ellenzékiességéről és erélyes fellépéséről városszerte ismert Sima Ferenc szerkesztett. A másik jelentős sajtóorgánium az előbbivel szembenálló, a megye hivatalos álláspontját közvetítő Szentés és Vidéke volt, melyet a szépirói tehetségéről ismert Bánfalvi Lajos adott közre*”. Ezek ismeretében érzékelhető, hogy igencsak pezsgő volt a városka irodalmi élete, hiszen országos híró írók is kikerültek a helyi lapokban publikálók soraiból. Az ő tolluk alól született írásokat válogatta kötetébe Vágvölgyi Zoltán, aki a bevezető gondolatok között így ír: „*Jelen antológiában azon írók műveiből nyújtunk át válogatást, akik valamilyen szempontból kötődtek városunkhoz, és komoly ismertségre tettek szert Szentesen az 1880-as évektől a második világháborúig terjedő időszakban*”.

A kötetet bemutató recenzius pedig örömmel nyugtázhathja, hogy napjainkban a helyismereti, helytörténeti kutatások színterei, a könyvtárak és a múzeumok egyre több lelkes könyvtarost, levéltarost és muzeológust számlálnak. Hiszen mik is lehetnének gazdagabb kincsesbányák, mint a fent említett intézmények, ahol választott témájához kapcsolódóan szinte minden adatot föllelhet a kutató, a múlt iránt érdeklődő. Külön szerencse, hogy ezek a könyvtárosok és levéltárosok olyan, a szakmájuknak elkötelezett emberek, akik nemcsak érdeklődnek a helyismeret iránt, de él bennük a közlés vágya, az az ambíció, hogy kutatásuk eredményét megosszák az érdeklődő olvasókkal. Ilyen elkötelezett lokálpatrióták Vágvölgyi Zoltán, Labádi Lajos és Bucsány György, akik munkájának eredményeképpen született meg a *Szentesi antológia* című kötet, amely a város imponálóan gazdag és változatos szellemi-irodalomtörténeti arculatát rajzolja meg a 29 író, költő – Petrovics Soma (1843–1926), Bánfalvi Lajos (1851–1912), Sima Ferenc (1853–1904), Csáktornyai (Filó) Lajos (1858–1896), Négyesi László (1861–1933), Farkas Antal (1875–1940), Gulyás Pap Etelka (1876–1947), Juhász Sándor (1877–1912), Balogh Szabó Sándor (1877–1936), Vajda Antal (1879–1952), Márkus László (1881–1948), Böszörményi Jenő (1882–1955), Sima László (1884–1952), Sima Júlia (1888–1911), Derzsi Kovács Jenő (1889–1969), Palasovszky Béla (1899–1974), Marsovszky Mihály (1909–1999), Vajda János (1910–1944), ifj. Sima Ferenc (1912–?), valamint Kun Sándor, K. Géza, Kiss Jenő, Kézdy Aladár, P. M., Balogh József, Tarr Béla, Beszédes István, Dinnyés János, Heykedi György – művei vagy egy-egy művének részlete segítségével. Amint az a felsorolásból is kitetszik, nem minden alkotó neve mellett, szerepel a születési és a halálozási évszám. Ez a kevéssé ismertség jellemzi a kötetet záró két ciklus (*Más szerzők verseiből; Más szerzők prózáiból*) szerzőit. Ugyanis ezekben a fejezetekben a szerkesztő olyan költők és írók műveiből közöl válogatást, akiknek életrajzi adatait nem lehetett pontosan fölírni. Ám Vágvölgyi Zoltán – szerencsére – mindenképpen érdemesnek tartotta ezeket, a darabokat is megismertetni az olvasóval. Ennek köszönhetően például megejtően szép vers olvasható a 18 esztendőes maturáló diák, Balogh József tollából.

A Szentesen élt alkotók 140 szépirodalmi művét igencsak nehéz lenne e helyütt – tartalmilag és érdemben is – számba venni. Az viszont bizonyos, hogy a kötet

szerkesztője és a művek válogatója hatalmas és körültekintő munkát végzett akkor, amikor a korabeli újságok, valamint prózai és lírai darabokat magukba foglaló kiadványok lapjairól kiválogatta és kötetbe válogatta azokat az alkotásokat, amelyek az 1843 és az 1900-as évek dereka között Szentesen élt írók és költők tola alól került ki. Ezek a többségében rég elfeledett szépirodalmi darabok szinte megelevenítik egy letűnt kor, elmúlt világ, a boldog „békeévek” hangulatát, életképeit. A szerzők közül jó néhányan már saját korukban országos híreűek voltak, nekik önálló verses és novellásköteteik is nyomdafestéket láttak annak idején. Ám nem jutott valamennyi szerzőnek osztályrészül ez a lehetőség, ez az ismertség, hiszen sokan a helyi lapban publikálhattak csupán, természetesen adott mű esetében ez mit sem von le az értékéből. Hihetetlenül színes a paletta, már ami a darabok szerzőinek elkötelezettségét, polgári foglalkozását illeti, hiszen a korabeli városi intelligencia (tanár, tanító, ügyvéd, újságíró, tisztviselő, lelkész) mellett a háztartásban dolgozó hölgyek is képviseltetik magukat írásaikkal a kötetben.

Petrovics Soma, evangélikus lelkész nyitja a bemutatott írók és költők sorát. „A szeretet evangéliumának hirdetője”, aki egész életében boldog és példamutató házasságban élt, gyermekük elvesztése miatt fájdmát fogalmazza meg lírai sorokban a *Hulló levelek (Kisfiam sírjára)* című versében. Az apa mérhetetlen fájdmát tükröző sorok ma is megindítják az olvasót. Sima Ferenc, a Sima család első, közismertségre és köztiszteletre szert tévő tagja a legmeghatározóbb helyi politikusok körébe tartozott. A *Szentesi Lap* munkatársaként kipellengérezte korának politikai visszasságait, és remek tollforgató lévén ez igencsak népszerűvé tette őt a városka értelmiségi köreiben. Bár politikusként számos riválist mondhatott magáénak, emberi és politikai hitelességét mi sem bizonyítja jobban, mint, hogy legnagyobb ellenfele, az egykoron megbuktatott polgármester a koporsójánál, megrendítő szavakkal és elismeréssel nyilatkozott az elhunyról.

Örvendetes tény, hogy két hölgy is szerepel az írók sorában. Gulyás Pap Etelka, amolyan furcsa szerzetnek tűnhet föl az utókor szemében, ám megrendítő írásai-ból fölsejlik, hogy a betegek és elesettek pártfogójaként számon tartott asszony igen sokat tett a tüdőbetegek gyógyításáért. Szociografikus ihletésű írásaival éles kritikát mondott korának és városának polgáraitól is. A mindössze 23 évet élt, tragikusan hirtelen elhunyt Sima Júlia örökölt tehetsége okán is említésre méltó szerző. Az pedig különösen figyelmet érdemlő, ahogyan a fiatal lány, aki szüleivel egy ideig Amerikában élt, megeleveníti a XIX. és XX. század fordulójának amerikai életét. A Sima család négy – az utókorra irodalmilag értékes darabokat hagyó – tagja szerepel a kötetben. A fent említett Júlia édesapja, Sima László Szentes első monográfusa volt, aki 1914-ben adta ki *Szentes város története* című monográfiáját (a kötet ebből idéz egy részletet *A gümös pestis és más csapások* címmel). Sima László a *Szentesi Lap* szerkesztése mellett regényeket és elbeszéléseket is írt; fia, ifj. Sima Ferenc, „a tréfás kedvű újságíró” regényei és verses meséi révén országos ismertségre tett szert. Ekként sorakoznak tehát a kötetben a fent említett szerzőktől vett irodalmi alkotások szövegei.

A maga nemében páratlan jelentőséggel bíró kötet Vágvölgyi Zoltán könyvtáros értő válogató és szerkesztő munkáját, valamint a lektorok, Bucsány György helytörténész, ny. középiskolai tanár és Labádi Lajos, a helyi levéltár igazgatója hozzáértését dicséri. Mindenképpen elismerő szavakat érdemel a szerkesztők és

lektorok mellett a kiadó, a Városi Könyvtár is, amiért ilyen értékes és gazdag, a város szellemi múltjába igényes betekintést adó művel ajándékozta meg az olvasókat.

Bár szentesi írók, és költők műveit sorakoztatja fel a kötet, a róluk szóló életrajzi összefoglalók és a tőlük idézett irodalmi művek, illetve részleteik túlnőnek a város, mi több, a megye határain, hiszen – a korabeli irodalmi élet megismerése tekintetében – országos jelentőséggel bírnak, gyarapítva ezzel a nemzet kulturális örökségét. Ezekkel a sorokkal, és a Kölcsey Ferenc-től vett mottóval érdemes ajánlani az antológiát nemcsak Szentes irodalmi hagyományait megismerni vágyóknak, hanem minden irodalomtörténet iránt érdeklődő, az irodalmat értő és szerető olvasónak:

(Szentesi antológia. Válogatás Szentes szépirodalmi múltjának kincseiből. Szerk. és vál. Vágvölgyi Zoltán. Szentes, Szentes Városi Könyvtár Nonprofit Közhasznú Kft. 2010., 246 p.)

Bartók Györgyi

A MAGYAR
KÖNYVTÁROSOK EGYESÜLETÉNEK
TÖRTÉNETE 1935–2009

Előszóval 2011

**MEGJELENT
A MAGYAR KÖNYVTÁROSOK EGYESÜLETÉNEK
TÖRTÉNETE 1935–2009
CÍMŰ JUBILEUMI KIADVÁNY**

Az MKE 75 esztendőnyi történetéről 750 oldalon számot adó kötet teljesség-igényű áttekintését adja a hazai könyvtárosok egyesülete történetének. Bakos Klára elnök ajánlása után Bényei Miklós terjedelmes tanulmánya monografikus igényvel, ugyanakkor tüzetes elemzéssel tárgyalja a Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesülete néven, 1935. június 26-án megalakult szervezet máig érő történetét. Adattárak, bibliográfiák, tanulmány igényű beszámolók sora tekinti át az MKE területi, illetve szakági szervezeteinek múltját, továbbá terjedelmes kronológia ad pontos képet háromnegyed évszázad gazdag eseménytörténetéről.

A szövegközti fotókkal, illusztrált és képmelléklettel záruló testes kiadvány megrendelhető az MKE titkárságán, Molnár Jánosnénál (cím: Országos Széchényi Könyvtár, 1827 Budapest, Budavári Palota F. épület, 439. szoba; telefon/fax: 06-1-311-8634; e-mail: mke@oszk.hu).

Ára: keményfedelű kötésben 3000,-, puha kötésben: 1500,- Ft.